

Náhlá smrt v těhotenství, za porodu, po porodu

Smrt může nastat v průběhu těhotenství, nebo v souvislosti s přerušáním těhotenství.

Přerušení těhotenství lze provést pouze ve zdravotnickém zařízení lékařem za pomoci uznávaných lékařských postupů. Legislativa České republiky stanovuje zákon č. 66/1986 Sb., zákon České národní rady o umělém přerušení těhotenství. Je nutno ultrazvukové vyšetření s přesným změřením velikosti plodu. Jakýkoliv jiný způsob je zakázaný a trestný. Žena musí dát souhlas s ukončením těhotenství. Do 16 let je třeba k interrupci souhlas rodičů. Interrupce je zákrok, při kterém je uměle přerušeno těhotenství. Jeho provedení je v každé zemi upraveno zákonem. V naší zemi lze těhotenství ukončit u ženy, která o to požádá, a to **do 12 týdnů bez zdravotní indikace** nebo ze zdravotních důvodů, jestliže je ohrožen život nebo zdraví ženy nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný plod. Ze zdravotní indikace lze těhotenství ukončit **nejpozději do dosažení 24 týdnů** těhotenství.

Porod

Do 8. týdne těhotenství je možné ukončit těhotenství medikamentózní metodou, v rámci které jsou ženě podána abortiva. Od roku 2014 je v České republice dostupná tzv. potratová pilulka, kterou lze použít do 49. dne od poslední menstruace.

V minulosti, kdy byla interrupce zakázaná, bylo často těhotenství ukončováno nejrůznějšími způsoby. Používaly se nejrůznější chemické látky, popíjely se extrakty z bylin, dělaly se výplachy, docházelo k propíchnutí plodových obalů nebo k mechanickému roztahování děložního hrdla. V minulosti ženy umíraly nejčastěji na sepsi, vykrvácení či na embolii plodovou vodou.

Rozdělení úmrtí

- úmrtí je v přímé souvislosti s probíhajícím těhotenstvím, porodem či šestinedělím
- úmrtí na onemocnění, jejichž průběh je těhotenstvím, porodem či šestinedělím ovlivněn významně
- úmrtí kde žádná souvislost s těhotenstvím, porodem, či šestinedělím není (příkladem je smrt těhotné ženy v důsledku úrazu)

Mateřská mortalita (úmrtnost) označuje celkový počet úmrtí žen v těhotenství, za porodu a do 42. dne šestinedělí na 100 000 živě narozených dětí.

Celková mateřská úmrtnost je dána součtem tří hodnot:

1. *přímá mateřská úmrtnost* – smrt na nemoc přímo související s gestací (porodnická krvácení, embolie plodovou vodou);
2. *nepřímá mateřská úmrtnost* – smrt na nemoc neporodnickou, která je gestací výrazně zhoršena (kardiovaskulární choroby);
3. *nahodilá mateřská úmrtnost* – příčiny s gestací nesouvisí (např. autonehody).

Často se používá tzv. očištěná mateřská úmrtnost (maternal mortality ratio), která vyčleňuje nahodilá mateřská úmrtí s gestací nesouvisející.

Nejčastější příčiny úmrtí:

- porodnické hemoragie – 20%
- embolické příčiny – 20%
- kardiovaskulární komplikace – 15%
- nahodilá úmrtí – 15%

V posledních letech stoupá podíl embolických příčin, hemoragie jsou v současnosti lépe medicínsky řešitelné. Prevencí mateřské úmrtnosti je znalost systému prenatální péče a jeho široká dostupnost a schopnost řešit akutní stavy vzniklé při porodu.

Embolie plodovou vodou

Embolie plodovou vodou je průnik plodové vody do oběhu matky s následným zablokováním plicního řečiště a vznikem plicní hypertenze. Jedná se o velmi závažnou porodní komplikaci, která se vyskytuje vzácně (1:80 000 porodů). Amniální tekutina se dostává do mateřského oběhu, kde se podobně jako u embolie jiné etiologie rozvíjí šok. Tento stav vyžaduje okamžitou porodnickou a anesteziologickou péči. Příčiny embolie: předčasné odlučování placenty, placenta accreta, insertio velamentosa umbilicalis při krátkém pupečníku (trhlina v blanách), transplacentární císařský řez, operace ve třetí době porodní, mrtvý plod, preeklampsie, poranění hrdla.

Před pitvou těhotné nebo rodičky je nezbytné získat informace o průběhu těhotenství. Při pitvě musíme provést zkoušky na přítomnost vzduchové embolie v žilách velkého krevního oběhu.

Embryo

Trestné činy proti těhotenství ženy

§ 159 Nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy

(1) Kdo bez souhlasu těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na ženě mladší osmnácti let,
- b) spáchá-li takový čin za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy,
- c) spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti těhotné ženy,
- d) spáchá-li takový čin opětovně, nebo
- e) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

§ 160 Nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy

(1) Kdo se souhlasem těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na ženě mladší osmnácti let,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- c) páchá-li takový čin soustavně, nebo
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

§ 161 Pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství

(1) Kdo těhotné ženě pomáhá k tomu, aby

- a) své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
- b) jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči ženě mladší osmnácti let, nebo
- b) přispěje-li takovým činem k těžké újmě na zdraví u těhotné ženy.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, přispěje-li činem uvedeným v odstavci 1 k smrti těhotné ženy.

§ 162 Svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství

(1) Kdo svádí těhotnou ženu k tomu, aby

- a) své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
- b) jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči ženě mladší osmnácti let,
- b) spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti těhotné ženy, nebo
- c) přispěje-li takovým činem k těžké újmě na zdraví u těhotné ženy.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, přispěje-li činem uvedeným v odstavci 1 k smrti těhotné ženy.

§ 163 Společné ustanovení

Těhotná žena, která své těhotenství sama uměle přeruší nebo o to jiného požádá nebo mu to dovolí, není pro takový čin trestná, a to ani podle ustanovení o návodci a pomocníkovi.

Odkazy

Související odkazy

- těhotenství
- porod
- preeklampsie

Použitá literatura

- ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK, et al. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. 1. vydání. Praha : Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3594-8.
- PILIN, Alexander a kolektiv. *Soudní lékařství*. 1. vydání. Praha : Karolinum